

Vergaderjaar 2024–2025

32 813

Kabinetsaanpak Klimaatbeleid

Nr. 1463

BRIEF VAN DE MINISTER VAN KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 december 2024

Na een uniek proces samen met de Kamer gaat het Nationaal Burgerberaad Klimaat (hierna: burgerberaad) op 18 en 19 januari 2025 van start. De 175 deelnemers van het burgerberaad komen vanuit de stad en het platteland, zijn jong en oud, en hebben verschillende meningen over het klimaatbeleid. Samen gaan zij in gesprek over hoe we kunnen eten, spullen gebruiken en reizen op een manier die beter is voor het klimaat. Belangrijk, want de verandering naar een duurzaam Nederland raakt iedereen. Het verandert de omgeving, het dagelijks leven en raakt de portemonnee van burgers.

Een burgerberaad is geen vervanging van het parlement, maar – onder de juiste randvoorwaarden – een kansrijke aanvulling op de representatieve democratie. Het is een manier om de betrokkenheid van burgers te vergroten door hen om advies te vragen over grote maatschappelijke veranderingen. Ondersteund met informatie en onafhankelijke expertise komt een door middel van loting geselecteerde groep mensen bij elkaar om in enkele maanden tijd over een maatschappelijk vraagstuk in gesprek te gaan. Vervolgens geven zij adviezen aan het kabinet. Het advies is niet bindend, de uiteindelijke keuze om een advies wel of niet over te nemen ligt bij het kabinet. Zij besluiten per advies of ze het wel of niet overnemen, waarbij ze een zorgvuldige motivatie van hun afweging meegeven.

In deze brief informeer ik de Kamer, mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, over de start van het burgerberaad. Ook doe ik met deze brief twee toezeggingen af en deel ik enkele succesfactoren die van belang zijn voor de opvolging van de adviezen.

Start van het Nationaal Burgerberaad Klimaat

Op 1 februari dit jaar is de Kamer voor het laatst geïnformeerd over de voortgang van het burgerberaad.¹ Na een technische briefing op 4 april is Nienke Meijer op 17 juni als onafhankelijk voorzitter van het burgerberaad benoemd. Zij wordt ondersteund door een onafhankelijk secretariaat.² Zij heeft de afgelopen maanden voorbereidingen getroffen zodat het burgerberaad in het weekend van 18 en 19 januari 2025 van start kan gaan.

Gedurende minimaal zes weekenden buigen deelnemers zich over de vraag «Hoe kunnen we als Nederland eten, spullen gebruiken en reizen op een manier die beter is voor het klimaat?».³ De vraag gaat over de verantwoordelijkheden van burgers, bedrijven en overheden.

Tijdens de bijeenkomsten van het burgerberaad stelt de voorzitter verschillende soorten kennis beschikbaar aan de deelnemers met als doel om alle kanten van het vraagstuk goed te belichten. Denk aan de nieuwste wetenschappelijke inzichten en wat het huidige (inter)nationale (klimaat-)beleid is over eten, spullen gebruiken en reizen. Daarnaast worden perspectieven uit de praktijk ingebracht, zoals die van het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en van beroepsgroepen zoals bijvoorbeeld boeren. Ook brengen ambtenaren informatie in over hoe de overheid werkt en waar bijvoorbeeld beleidsruimte is. Het burgerberaad is vrij om zelf met aanvullende kennisvragen te komen en/of andere perspectieven uit te nodigen. Deze informatie kunnen deelnemers benutten in hun gesprekken en adviezen. De voorzitter verwacht dat in september 2025 het burgerberaad de definitieve adviezen overhandigt aan het kabinet en de Kamer.

Betrokkenheid van Kamer en kabinet

Het is belangrijk dat de Kamer en het kabinet ook de komende periode nauw betrokken zijn bij het burgerberaad. De Kamer heeft daarvoor twee rapporteurs aangesteld, de leden Erkens en Koekkoek.⁴ De rapporteurs, het kabinet en de voorzitter spreken elkaar regelmatig in het voortgangsoverleg.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en ik zetten ons graag in om betrokkenheid van het kabinet te tonen. Daarom zijn we aanwezig bij de startbijeenkomst om namens het kabinet de deelnemers welkom te heten en aan te geven dat wij uitkijken naar hun adviezen. Ook hebben wij het voornemen om gedurende het burgerberaad betrokken te blijven en het met aandacht en interesse te volgen. Wij betrekken daarin zo veel mogelijk de andere leden van het kabinet. De rapporteurs hebben de intentie uitgesproken nauw betrokken te willen blijven (bijvoorbeeld door aanwezigheid tijdens de bijeenkomsten) en dat zij hierin de andere Kamerleden informeren en betrekken. Dat juichen wij toe.

Invulling van de randvoorwaarden voor een succesvol burgerberaad

In het periodieke voortgangsoverleg wordt de invulling van de tien randvoorwaarden⁵ voor een succesvol burgerberaad besproken met het

¹ Kamerstuk 32 813, nr. 1350.

² Art. 5, lid 5, Instellingsbesluit Burgerforum klimaat- en energiebeleid.

³ Kamerstuk 32 813, nr. 1286.

⁴ 2024Z04521.

⁵ Bijlage bij Kamerstuk 32 813, nr. 1174.

kabinet en de rapporteurs van de Kamer. Het voortgangsoverleg heeft op 4 oktober 2024 voor het eerst plaatsgevonden. De basis van dit gesprek is een door de voorzitter opgestelde voortgangsrapportage. Na de eerste bijeenkomst van het burgerberaad worden de voortgangsrapportages openbaar gemaakt door de voorzitter.

Op het gebied van representativiteit en publiekscommunicatie (onderdeel van randvoorwaarde «betrekken brede samenleving») zijn eerder toezeggingen gedaan aan de Kamer.

Representativiteit

70.000 Nederlanders (willekeurig geloot) van 16 jaar en ouder hebben half november 2024 een uitnodiging gekregen om mee te doen. Meer dan 4000 Nederlanders zijn ingegaan op deze uitnodiging. De groep van mensen die zich aangemeld heeft, is divers genoeg om op de gestelde kenmerken te selecteren. Deze kenmerken zijn woonplaats, leeftijd, geslacht, opleiding en hun mening over het klimaatbeleid (zowel positief als negatief).⁶ Vervolgens is via gewogen loting op deze kenmerken een representatieve groep van 175 deelnemers geselecteerd. Door onder andere een vergoeding, ondersteuning bij vervoer, het beschikbaar stellen van kinderopvang, de inzet van gespreksbegeleiders en de mogelijkheid tot overnachting zorgt de voorzitter voor bijeenkomsten waar iedereen zo goed mogelijk in staat wordt gesteld om deel te nemen. Mochten er nog deelnemers afvallen vóór de eerste bijeenkomst dan worden deze vervangen door kandidaten met zoveel mogelijk dezelfde kenmerken. Zodra het burgerberaad gestart is worden deelnemers die onverhoopt afvallen niet meer vervangen, omdat het essentieel is voor het proces en de uitkomst dat alle deelnemers het gehele proces vanaf het begin hebben gevolgd. Met deze inzet voldoet het kabinet aan de toezegging aan het lid Erkens om de Kamer te informeren over de representativiteit van het burgerberaad (Kamerstuk 32 813, nr. 1288).⁷

Publiekscommunicatie

De brede samenleving wordt geïnformeerd over wat er gebeurt tijdens de bijeenkomsten via de website en sociale kanalen van het burgerberaad. Dat gebeurt zo transparant mogelijk.⁸ Ook wordt er actief ingezet op aandacht voor het burgerberaad in kranten, televisie en online. Zo zorgen we dat ook Nederlanders die niet meedoen met het burgerberaad het proces goed kunnen volgen. Dat draagt bij aan het vertrouwen in het burgerberaad en in hun advies. Er wordt bovendien extra aandacht besteed aan het bereiken van groepen mensen die de overheid normaal gesproken minder bereikt. Communicatie is nadrukkelijk geen eenrichtingsverkeer naar de samenleving, maar ook bedoeld om haar actief te betrekken. Tijdens het burgerberaad hebben de deelnemers de mogelijkheid om de bredere samenleving actief te betrekken door middel van bijvoorbeeld een online raadpleging of straatgesprekken. Met de hierboven genoemde inzet voldoet het kabinet aan de toezegging aan het lid Boucke om de Kamer te informeren over de publiciteitscampagne.⁹

⁶ Stcrt. 2024, nr. 29805, nr. WJZ/ 69777503, toelichting op instellingsbesluit (Kamerstuk 32 813 nr. 1286), bijlage 2023D32867.

⁷ TZ202306-319.

⁸ <https://www.burgerberaadklimaat.nl/>, Hierbij wordt door het secretariaat rekening gehouden met de privacy van deelnemers. Anoniem tenzij zij zelf anders aangeven.

⁹ TZ202306-318.

Opvolging van de adviezen

Zoals vastgelegd in het Instellingsbesluit¹⁰, reageert het kabinet uiterlijk zes maanden na ontvangst op het advies van het burgerberaad in de kabinetsreactie, waarbij op ieder advies individueel wordt ingegaan (motiveringsplicht). De Kamer heeft toegezegd het advies en de kabinetsreactie te bespreken (besprekingsplicht).¹¹ In een slotbijeenkomst bespreekt het kabinet samen met de deelnemers op welke wijze opvolging is gegeven aan het advies. Deze vindt twaalf maanden na de overhandiging van de adviezen plaats.

Naast deze bestaande afspraken over opvolging, heb ik advies ingewonnen bij wetenschappers en ervaringsdeskundigen uit binnen- en buitenland. Hen is gevraagd wat aanvullende sleutelfactoren zijn voor goede opvolging. U vindt dit advies als bijlage bij deze Kamerbrief.¹² Het kabinet deelt op basis hiervan de twee onderstaande voornemens. Het kabinet nodigt de Kamer uit om mogelijke aanvullingen hierop te bespreken. Deze sleutelfactoren zijn ook gedeeld met de voorzitter.

De opvolging van elk advies krijgt een duidelijk tijdsplan

Het kabinet geeft in de kabinetsreactie per advies aan of ze wel of niet het advies opvolgt. In de Klimaatnota deel ik de voortgang op de opvolging van de adviezen die het kabinet overneemt. Waarschijnlijk kunnen niet alle adviezen die het kabinet overneemt direct worden uitgevoerd. Daar waar het kabinet meer tijd nodig heeft – bijvoorbeeld om het advies mee te nemen in de voorjaarsbesluitvorming of voor overleg met uitvoeringsorganisaties –, schetst het kabinet een duidelijk tijdsplan tot het verwachte besluit of de implementatie ervan. Dit tijdsplan wordt bijgewerkt in de jaarlijkse Klimaatnota.

De kabinetsreactie wordt in begrijpelijke taal gepubliceerd.

Het kabinet vindt het belangrijk om duidelijk en helder te communiceren wat het met het advies van het burgerberaad gaat doen. Het kabinet schrijft de kabinetsreactie in begrijpelijke taal en publiceert deze vervolgens online.

Het kabinet kijkt met grote belangstelling uit naar de waardevolle inzichten en adviezen van het burgerberaad. Dit is een nieuw instrument en vraagt om inzet van het kabinet, van de Kamer en van de 175 deelnemers van het burgerberaad. De uiteindelijke keuze om een advies wel of niet over te nemen ligt bij het kabinet. Het kabinet committeert zich om met de kabinetsreactie recht te doen aan de tijd, moeite en expertise die in het advies van het burgerberaad zit. Door met een open blik te kijken naar deze waardevolle adviezen en door als we iets niet overnemen, goed uit te leggen waarom dat zo is.

Wij wensen de voorzitter en alle deelnemers veel inspiratie, succes en plezier in dit bijzondere democratische proces.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
S.Th.M. Hermans

¹⁰ Art. 10, lid 2, Instellingsbesluit Burgerforum klimaat- en energiebeleid.

¹¹ Kamerstuk 32 813, nr. 1232, Kamerstuk 32 813, nr. 1286.

¹² Uitgevoerd door Bureau Burgerberaad.